

Nro. 20.

A' FELS. CSÁSZÁR, ÉS AP. KIRALY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből Kedden Martius 9-dik napján 1813-dik
esztendőben.

BCU Cluj - Central University Library Cluj
B é t s.

Eő Cs. K. Felsége ilyen Kabinéti Kegyelmes írást
méltóztatott Gróf *Metternich-Winneburg-Och-*
senhausen Státus és külső dolgokra ügyelő Mi-
nister Urhoz küldení: —,

„Kedves Gróf Metternich! Nem annyira
azért, hogy a' Mária Therésia Rendje Cancellari-
uságának az ő Statutumai szerént az Udvari
Státus Cancellariussággal öszszetsatóltatva kell
lenni, hanem sokkal inkább, hogy a' Gróf Úr
eránt való bizodalmanak 's különös tiszteletem-
nek újabb bizonyosságát mütassam, a' Gróf Urat
ezen Rendnek Cancellariusává teszem, olly bi-
zodalommal, hogy sok tekintetben bizonyított
szolgálatbéli buzgósága szerént, ezen Rendnek

előmenetelesítésén és Statutumainak fenntartásán is rajta fog lenni.”

* * *

Temerini Szécheny Sándor úr Cs. K. Titkos Tanácsos, a Sz. István K. Rendője Comendatori Keresztese, régebben az Ország Kintstármestere's a Magyar Kamara Elölülője, ő Kxc.ja, 73-dik esztendejében, sok hasznos szolgálatai által a Monarchára és hazára nézve igen betessé tett életét, Budán Febr. 24-dikére virradó éjjel, tüdőgyulladásban elvégzette.

* * *

A Gács és Rimaszombat közt Zelenán által vivő posta Statiót, egy postáról $\frac{1}{4}$ postára emelni méltóztatott Fels. Urunk a múlt Januarius 19-dik napján költ, és a Fels. Magyar Kir. Kamara által ki hirdettetett decretuma szerént.

Orosz Birodalom.

A Petersburgi újság szerént Hertzeg Kutusow a Novgorodi és Pétersburgi Püspökhöz ír. ván, jelenti, hogy a Doni vagy Don mellyéki Kozákok azt kívánják, hogy az a kints, mellyet ők az ellenségtől vissza vettek, fordítassék valamely szent végre. Áll ez a kints 16 mázsa veretlen ezüstből. Azt kívánják a nevészett Kozákok, hogy a Kasánban és Petersburgban lévő Szűz Mária templom' ékességére öntsék ki belölle a négy *Evangelistákat* ilyen emlékeztető írással, *Kegyes alamisna. a Dóni Kozákoktól.* A munkára kívántató költséget Hertzeg Kutusow vállalta magára.

Jan. 6-dikan egy Manifestumot hirdettetett ki Sándor Császár Wilnában, melly által azt parantsólja, hogy annak a példátlan buzgóság

nak, hűségnek, és szeretetnek, melyet az Orosz nemzet a' vallás és haza eránt megbizonyított, örökös emlékezetéül, 's azon háládatosságnak jeléül, mellyel a' nemzet az Orosz birodalomnak a' veszedelemből lett kiragadtatásáért a' Gondviselésnek tartozik, építsenek egy templomot, melly a' Szabadító Kristusnak légyen szentelve.

Azokhoz a' tartományokhoz, mellyek a' régi időkben Lengyel Országhoz tartoztak, de onnak felosztattatásától fogva az Orosz birodalomhoz tsatoltattak, ilyen közönséges megbotsáto hirdetményt intézett Sándor Császár Vlnából még a' múlt Decz. 24-dikén: —,

„Mi Első Sándor, minden Oroszok Császára 's a' többi.

„A' hajdan Lengyel most Orosz tartományoknak lakosi ezen még most is tartó hadakozás alatt nagyobb részint meg maradtak az erántunk való hűségben, mellyre nézve mind ezek egyenlő just tarthatnak a' mi egyéb alattvalóinkal a' mi kegyelmességünkhöz és háládatosságunkhoz. De vagynak mások olyanok, a' kik a' mi igazságos haragunkat sokféleképpen fel ingerelték magok ellen: némelleyek ezek között, az ellenségnek a' mi határainkra való béütése után, az erőszaktól és hatalmaskodástól félvén, vagy pedig azért is, hogy vagyonaikat az elpusztítástól ily módon meg menthetni gondolták, az ellenlégtől réájok taszittatott hívatalokat és foglalatosságokat felvállalták; mások, kiknek a' számonk kevesebb, de az ő bűnök sokkalta nagyobb azért, hogy még minkelőtte az ő tartományaikra bé ütött volna az ellenség, előre általállot-

tak az idegen jövevénynek részére, ellenünk az-
 zal együtt fegyvert fogtak, és inkább annak szem-
 telen követői mint a' mi hűséges alattvalóink
 maradni kívántak. Ezen utolsóknak halállal kel-
 lene megbüntettetni; hanem minthogy látjuk,
 hogy az Isten külföldben is kitöltötte már réájok
 a' maga haragját, a' melly őket azokkal egyfor-
 málag a' földhöz veri, kiknek magokat hitsze-
 géssel általadták vala, és minthogy mi a' ben-
 nünk főképpen uralkodó szánakozásnak szavára
 halgatunk: ehez képest közönségesen és egyen-
 egyen minnyájokra nézve *botsánatot* hirde-
 tünk, 's az egész történetet az örökké való fele-
 dékenységnek 's leg mélyebb halgatásnak által-
 adván, ezen tárgyra nézve minden további árul-
 kodást (denunciatiót) és vizsgálódást megtiltunk,
 olly bizodalommal, hogy azok, a' kik tőlünk
 elállottak vala, ezen jámbor vélek való bánás
 módját érezvén, mátfelfogvást két hónapok alatt
 lakhelyeikre vissza térnek. Ellenben ha vala-
 ki közzülök, még ezen idő után is, a' nélkül,
 hogy kegyelmünket haszonra fordítaná, még ezen
 botsánatot után is az ellenségnek szolgálatjában 's
 ugyan azon előbbeni bűnében megmaradna; az
 Orosz birodalom az illyent, mint telyes hitsze-
 gőt a' maga kebelébe többé bé nem fogadja, 's
 az illyeneknek jószágaik elfoglaltatnak. A' m
 a' hadi foglyokat illeti, noha ezen botsánatot alól
 azok is ki nem szorítottatnak, a' kik fegyveresen
 találtatván úgy fogattottak el, tsakugyan nem
 követhetjük ezen tekintetben, a' nélkül, hogy
 az igsságot meg ne bántanók, szívünknek hal-
 landóságát, mind addig, míg az ő fogságoknak
 ideje a' folyó hadakozásnak végződése által el

nem telik. Egyéb eránt annak idejében ezek is élni fognak azzal a' bortsánattal, mellyet mi minnyájoknak határoztunk. Így tehát minnyájok részesülhetnek az azon való közönséges örvendezésben, hogy a' minden nemzetek' ellenségének hatalma megbukott; és tökéletesen semmivé tétetett, és ezt megnyílt szívvel való leg tisztább háládatossággal megköszönik a' leg főbb valóságnak. Azonközben remélnjük, hogy ez az atyai megbotsátás, mellyre minket egyedül csak a' könyörületesség vett, a' vétkeseket igazi megbánásra fogja indítani, 's egyátalýában mind ezeket a' tartományokat meg fogja a' felől győzni, hogy ók, mint a' kik századoktól fogva egy nyelven beszélnek, és ugyan azon eredetűek az Oroszokkal, soha és sohol nem lehetnek olyan böldegok és bátorságosok, mint a' hatalmas és nagy lelkű Orosz birodalommal való telyes egyesülésben és özszeolvadásban. —,

„Sándor.

Warschauer Hertzegség.

Az Orosz Császár a' Breszlai újság szerént, a' melly Febr. 27-dikén költ, már az előtt néhány napoktól fogva *Kalisch* városában tartózkodott.

Ezen Nagy Hertzegségnek Országlószéke mostanában *Krakauban* tartózkodik. A' Lengyel ármáda (az úgy nevezett 5 dik ármáda), mellynek Hertzeg *Poniatowszky* a' vezére, mostanában *Centochau* körül tanyázik (*Slézia* mellett). Maga a' Hertzeg *Krakauban* van.

A' *Breszlai* újságban így adatik elő egy *Poseni* már régitske tudósításban az Oroszoknak ide való hémeneletek: —,

„*Posen* Febr. 13-dikán: — „Már néhány napoktól fogva vettük észre ezen Frantzia fő hadi szálláson a' rendkívül való mozdulásokat; külső városainkban, 's a' *Thorn* és *Warschau* felé menő útaikon vígyázó tsoportok járkáltak és állottak. Febr. 12-dikén jó reggel az egész fő hadi szállással elment innét az Olasz Vice Király. Még az nap sok Olasz és Frantzia seregek által takarodtak városunkon, és tsak egy Bavarus tsapat maradt itt. Ma reggeli 5 órakor ezek is ide hagyták városunkat, 's már hatodfél órakor béérkezett az első Kozák tsoport. Ezen Kozák tsoportok leg jobb rendel és fénytéktartással jöttek bé ide. A' Kozákok magok sokan kiáltották a' lakosokhoz, hogy lássanak dolgaikhoz, és senki ne féljen semmitől; melyhez képpest itt, mint szombat napon közönségesen szokásba van, minden féle kalmárbótok megnyittattak, az eleségárulók a' magok helyeiken megjelentek és kirakodtak, 's minnyájok úgy hozzá láttak foglalatoságaikhoz, mint a' leg nagyobb békesség idején szoktak. Nem soká számosabb Kozák tsapatok érkeztek el egymásután, de leg kissebb alkalmatlanságot nem okoztak senkinek. — Kilentz órakor még egy más gyalogokból, lovasokból, és ágyúzókból álló számos sereg érkezett-bé leg nagyobb rendel és tsendességgel a' Gen. Gróf Woronzow vezérlése alatt. Egy része a' seregnek azonnal tovább folytatta útját, a' többek kvártélyokra osztattak a' városban. Mind ezek alatt olly tsendesség uralkodott, mintha semmi fegyveres nép nem lett volna a' városban. A' Lengyel tisztok, köz emberek és

Kozákoknak öltözött Lengyelek, naponként érkeznek hazájokba vissza szabadtságlevéllel.

Szakszouiai Királyság.

Tegnaptól fogva, így szól a' *Baireuthi* újság Febr. 26-dikán, olyan szerentsések vagyunk, hogy a' Szakszouiai Udvarnak egy része városokban van. *Antal* ö K. Hertzegsége a' Király első testvére, és felesége *Maria Therésia* Ausztriai Fő Hertzegaszszony, *Maximilian* Hertzeg a' Király második testvére, fiaival és leányival egyetemben, *Amália*, *Mária*, *Marianna* és *Joséfa* K. Hertzegaszszonyokkal, 's *Fridrich*, *Klémens*, 's *János* K. Hertzegekkel, továbbá a' Király testvér hugával *Mária Anna* Hertzegaszszonnyal egyetemben, *Dresdéből* Febr. 22-dikén elútván, azon éjjel *Chemnitzben*, a' következő éjjel *Plauenben* háltak, és ma ide érkeztek. Ezen fő uraságok, kiknek itt leendő maradások még bizonytalan, tegnap reggel templom után gyalog minden pompa nélkül ezen városnak útván menvén, az ő emberiszeregetek és alázatos lebozsátkozások által megillettetett népnek sokasága által kísértettek mindenütt — Király és Királyné ö Felsőgek a' leányokkal *Augusta* K. Hertzegaszszonnyal egyetemben, Febr. 28-dikán *Plauenbe* érkeztek.

Egy *Dresdai* tudósításban ezek fordultak elő *Mártzius* 1-ső napján: — „Ide a' múlt pénteken két lovas Regementek jöttek-bé. A' testörző vasasoknak 6 Svadronjaik elküldettek *Bautzenhez* vigyázni, hogy nállunk is olyan látogatást ne tegyenek a' Kozákok, a' millyent Febr. 20-dikán *Berlinben* tettek. Egy Svadronja ezen testörző

seregek meg maradtott itt Dresdában, a' többi Plauonöe ment a' Király után."

Görlitz táján már megmutatták vólt magokat ezen időben a' Kozák vigyázók: *Breskowba* pedig (Lusátziának északi szegletén) bészállottvott egy Orosz tsapat.

Az *Albisi* szemmel tartó Frantzia ármáda' vezéro Gen. Grof *Lauriston*, Febr. 20-dikán Hamburgból Magdeburgba érkezett. Marschal *Victor* pedig (a' Bellunói Hertzeg), Febr. 20-dikától fogva 22-dikéig Wittembergában tartózkodott. A' Frantzia seregek mind *Wesol* mind pedig a' *Ménusi Frankofurtum* felől szünetlen gyülekeztek *Magdeburg* felé, a' hol e' szerént számos Frantzia hadi erő gyülekezvén össze, nem soká nevezetes történeteket lehetett várni.

Prusszia.

Az a' hirdetmény, melyet a' Prussziai Király a' közönséges fegyverfogásra nézve kiadott, annyira felbuzdította a' Prussziai Birodalombéli ifjúságot, hogy szünetlen sokan mennék magokat jelenteni a' rendelt helyre, 's készek kedves házfőnöknek boldogságáért minden javaikat 's életüket feláldozni. Egy Februárius 13-dikán költ Berlini levél e'ként adja elő e' tárgyat: —

„A' mi Kormányzékünknek unszólo' hirdetménye számos ifjakat felgerjesztett a' fegyverfogásra, minden nap sokan jelentik magokat a' felállítatandó vadász sereg Kommandójánál. Az ide való Királyi Universitás tsak nem egészlen üresen maradt, a' Prussziai születésűek könyveiket félre tették, 's azok helyett a' fegyverhez nyúltak. A' kik még el nem mentek, nyóltz

nap alatt azok is itt hagynak bennünket. A' Gymnasiumokban a' felsőbb classisok üresen állanak. Sok úgy nevezett Referendáriusok, kalmár és mester legények, vesznek a' vadász seregeknél szolgálatot.

Mely lángoló buzgósággal viseltessen a' Pruszsiai Birodalombéli ifjúság Fels. Fejedelmének, 's Hazájának oltalmazására nézve, nyilván kimutatta az által, hogy seregestől vett annál a' szabad vadász seregnél hadi szolgálatot, melly a' Pruszsiai Kir. ármádiának öregbítésére felállítatott, a' többi közt abból a' levélből is, melyet egy B. . . Universitásban tanuló ifjú, a' múlt Febr. 10-dik napján édes atyának küldött vala: —,

„Kedves Atyám! Most itt rendkívül való nyughatatlanság van. Minden, a' kiben a' haza és szabadság szeretete eránt leg kissebb érzékenység van, az el ragadtatásig való örömmel kap azon az alkalmatosságon, hogy erejét és életét a' haza szolgálatjára feláldozhassa. Jól esmérem hazafiúságotat, 's ugyan azért eleve meg vagyok arról győzettelve, hogy te azt, a' mit mivelek, és ezután is mivelni fogok, helybe hagyod. — Mi deákok egy különös corpust akarunk formálni, hogy valamint eddig minden örömben és szenvedésben egyaránt részesülünk, úgy egymás

---

Jegyzés. Referendáriusoknak hívattnak a' Pruszsiai Birodalomban azok az ifjak, a' kik az Universitásokban tanulásokat elvégezvén, praxis végett, egyik vagy másik disteriumnál szolgálnak.

mellett fogunk viaskodni és győzni is, vagy ha az Isteni gondviselésnek úgy fog teltzeni, készek vagyunk együtt meg is halni. Azoknak nevek, a' kik a' Haza ügyét tiszta szívek szerénst kívánnják előmozdítani, egy circularis levélbe íratik bé, ma hozzám hozák, mellybe örömmel feljegyzem nevemet, és a' midőn ezen soraimat venni fogod, már akkor bé leszen ez a' laistrom a' Királynak adatva. A' mi kedves Királyunkhoz való szíves hajlandóságom, és a' haza szeretete által lévén lelkesítetve, és felbuzdítva, mi is szeretett Királyunk lábai eleibe tettük le a' mi erőnket, az ő böltsességében és kegyelmességében bizván, hogy azt oda fordítsa, a' hol jónak lenni gondollya. Mivel az én tselekedetemnek a' rugója nem a' nagyra vágyás, nem az ifjú megédeség, és megvakíttatás, hanem a' köz jó előmozdítására törekedő buzgóság, és a' szent kötelesség, sohá meg nem fogom bánni, hogy a' szükség idején tanulásomat félbe szakasztottam.

„A' háborúnak veszedelmes voltát és szörnyűségét szemeim eleibe raktam, még arról az írtódzásról is gondolkoztam, melly a' katonát érdekelheti; még is az a' bizonyos meggyőződés, hogy mi a' mi Királyunkért, Hazánkért, szabadságunkért, vagyonainkért, és bátorságunkért fogunk fegyvert, sokkal fellyebb haladja ama gondolatokat, végtére hogyha én is a' legkeményebb sorsnak elviselésére vagyok rendeltetve, mindazáltal azt a' belső ditsősséges meggyőződést, hogy én mint ember és jó hazafi kötelességemet végbe vittem, meg mentettem. Bizo-

nyosan minden ifjú embert, a' ki tökéletes egészségben és erőben lévén hátra marad, kötelessége felejtő félénk embernek lehet nevezni. Hogy familiádnak egyik tagját ez a' rút gyalázat illesse, édes atyám te azt nem akarod, és az én attól való tulajdon irtódzásommal, és azon édes örömmel, hogy a' haza meg szabadítására sok vitéz bajtársaimmal együtt valamit mivelhetek, tselekszi, hogy most különösen érzem, melly szerentsés vagyok, hogy magamat fiadnak nevezhetem. Hogyha a' mi kérésüatnak helyt nem adna a' Király, bizonyosan azok közzé a' szabad vadász seregek közzé osztat fel bennünket, a' mellyek most felállítatnak. Ezen esetben kívánnék személyemen kívül egy lóval is áldozni ő Felségének; de mivel ezt nem mivelhetem, elvégzettem, hogy a' . . . . batallionja vadász közzé álllok, mellyre való nézve még ma B. . . . beutazok."

„Jó Atyám, ebből áll, a' mit erről a' minden Pruszsust fel buzdító tárgyról néked írni kívántam. Bizonyossan hiszem, hogy ezen feltételemet helybe fogod hagyni; sőt arról is meg vagyok győződve, hogy fiadnak engemet nem esmérnél, ha ezen könnyűállások közt csak egy szempillantásig is tovább halasztanám a' fegyverhez való nyúlást."

* * *

A' mi a' Kozákok által Berlinben Febr. 20-dikán tett látogatást illeti, e' felől így írt a' Breszlai újság Febr. 27-dikén: —,

„Ezen napon (Febr. 20-dikán) az egész Fr. sereg nagy mozgásban volt Berlinben; minden

hidakra, sőt még a' múlató kertbe is ágyúk szegeztek - ki. Délben 12 órakor minden háznak és boltoknak ajtajaik bezárattattak, 's az egész nemzeti őrző sereg fegyvert fogott. Eppen ezen környülállások között vágattak bé külömbkülömb kapukon és útzákra a' Kozák tsoportok, a' kikkel ittott öszsze tsapások is történtek, 's mind két reszről estek - el uéhány emberek. Még kártáts által is köszöntődtek az útzákon a' Kozákok. Egy és két óra között egy Követ érkezett - bé az Orosz Generálisoktól a' városba a' Castigliónei Hertzeghez, a' ki ekkór az egész Fr. Generálisi karral egyetemben a' múlató kertben tartózkodott. Mitsoda fogamatja lett az Orosz Követ' küldetetésének, nem lehetett meg tudni, de bizonyos az, hogy igen kevés ideig maradt Berlinben, a' honnét 3 óráig már a' Kozákok is mind kimentek vólt. —

Berlinnek későbbi történeteiről még a' mai leg újabb újságokban sem találunk semmi bizonyost. — A' Dresdából Mártzius 1-ső napján indúlt tudósítások tsak annyit említettek röviden, hogy *Cöpnich* mellett, a' hova az Olasz Vice Király Febr. 24-dikén megérkezett vala, tsatázás történvén, ezt a' Frantziáknak Berlinből való eltávozása követett vólna, mint hallatott. — Az egyenesen Berlinből érkezett magános levelek ellenben, méllyek onnét Febr. 26-dikán indúltak még semmit nem említettek a' Frantziáknak onnét való eltávozások felől.